

รายงานการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)
โครงการจัดการการเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิดความสมดุลการจัดการ
ทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality : LDN)
สถานีพัฒนาที่ดินพะเยา ปีงบประมาณ พ.ศ.2568

1. หลักการและเหตุผล

การจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน เพื่อกำหนดมาตรการ การจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่ เป็นการประเมินตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (LDN) ในระดับพื้นที่ เพื่อประเมินตัวชี้วัดตามกรอบของ UNCCD (Progress Indicators) ในระดับพื้นที่ ได้แก่ (1) ผลผลิตของที่ดิน (Land Productivity: LP) (2) การกักเก็บคาร์บอนอินทรีย์ในดิน (Soil Organic Carbon Stock: SOC Stock) (3) พืชปกคลุมดิน และการเปลี่ยนแปลงพืชปกคลุมดิน (Land cover / Land use change: LUC) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาฐานข้อมูล LDN ในระดับพื้นที่สำหรับจัดทำแนวทางการจัดการด้านความสมดุลของการใช้ที่ดิน และกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรมที่เหมาะสมในระดับพื้นที่ของประเทศไทย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการรายงานตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

กรมพัฒนาที่ดินได้ประเมินโครงการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่ ในปีงบประมาณ 2564-2567 ทำให้ได้ข้อมูลฐาน (Baseline) ระดับพื้นที่ที่นำไปใช้เป็นตัวชี้วัดความเสื่อมโทรมของที่ดินในประเทศ รวม 42 จังหวัด เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสถานะความเสื่อมโทรมของที่ดิน (LAN baseline) ระดับพื้นที่ และขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่อื่น ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมและความต้องการของเกษตรกร เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายพื้นที่ดำเนินการ (Implement) ให้สอดคล้องกับมาตรการการจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินครอบคลุมทั้งประเทศ ตรงตามเป้าประสงค์การพัฒนาตามตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการสามารถขับเคลื่อนเป้าหมายสำคัญระดับประเทศและแผนการปฏิบัติราชการของกรมพัฒนาที่ดิน 1) สัดส่วนของพื้นที่ดินเสื่อมโทรมเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด 2) พื้นที่เกษตรกรได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570 และ 3) พื้นที่เพาะปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมลดลง ร้อยละ 10 ภายในปี 2570 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาโครงการ (Implement) ในการบริหารจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิด ความสมดุล การจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality : LDN) ด้วยมาตรการการจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินในระดับพื้นที่ให้สามารถสนับสนุนเป้าหมายระดับโลกในตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถานีพัฒนาที่ดินพะเยา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7 ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิดความสมดุลการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality : LDN) ปีงบประมาณ พ.ศ.2568 ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินโครงการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7 ร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินพะเยา จึงได้จัดประชุมชี้แจงกระบวนการแบบมีส่วนร่วม PRA เพื่อจัดทำมาตรการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ต่อไป

2.วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ดำเนินการโครงการการจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิดความสมดุลการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality : LDN)

1.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่โครงการการจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิดความสมดุลการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality : LDN)

1.3 สร้างการรับรู้และเปิดโอกาสให้เกษตรกรไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของกรมพัฒนาที่ดิน

3. ผู้รับผิดชอบโครงการ

สถานีพัฒนาที่ดินพะเยา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7 กรมพัฒนาที่ดิน

4. ระยะเวลาดำเนินการ

มกราคม - มีนาคม พ.ศ.2568

5. วัน เวลา สถานที่ดำเนินการ

ลำดับที่	วัน เดือน ปี	สถานที่ดำเนินการ
1	วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2568	ศาลาประชาคม บ้านสันติสุข หมู่ 10 ตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
2	วันที่ 27 มีนาคม 2568	ศาลาประชาคม บ้านนาอ้อม หมู่ 5 ตำบลขุนควร อำเภอปง จังหวัดพะเยา

6. ผู้เข้าร่วมการประชุม จำนวน 50 ราย ประกอบด้วย

- 1.เกษตรกรผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 40 ราย
- 2.ผู้สังเกตการณ์ จำนวน 10 ราย
 - เจ้าหน้าที่จากสถานีพัฒนาที่ดินพะเยา
 - เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7
 - เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
 - เกษตรตำบล
 - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

7. วิธีการดำเนินงาน

ดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน PRA จำนวน 2 ครั้ง วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2568 และวันที่ 27 มีนาคม 2568 มีการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

7.1 สถานีพัฒนาที่ดินพะเยา กำหนดพื้นที่เป้าหมาย วัน เวลา สถานที่จัดประชุม และจำนวนกลุ่มเป้าหมาย

7.2 สถานีพัฒนาที่ดินพะเยา จัดเตรียมวัสดุ-อุปกรณ์ความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน PRA

7.3 สถานีพัฒนาที่ดินพะเยาจัดทำหนังสือเชิญเกษตรกรเป้าหมาย ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ฯลฯ ตามกำหนดการวัน เวลา สถานที่จัดประชุม

7.4 ดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน PRA ในวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด โดยนำประเด็นปัญหา ความต้องการ จุดแข็ง-จุดอ่อน และจำนวนผู้สมัครเข้าโครงการฯ รวบรวมประเด็นต่างๆ เพื่อจัดรายงานการจัดทำประชาพิจารณ์

7.5 จัดทำแบบสรุปผลการดำเนินงาน

8. ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม

8.1 ชี้แจงเกษตรกรที่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และแนวทางการปฏิบัติงาน รวมทั้งรายละเอียดแบบก่อสร้างงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

8.2 รับฟังความคิดเห็นและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดำเนินการ

8.3 เกษตรกรในพื้นที่แสดงความต้องการในการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

8.4 เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯหารือการจัดทำมาตรฐานและกิจกรรมต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ดินและน้ำให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร เพื่อให้เกิดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

9. สรุปผลจากการมีส่วนร่วม

9.1 ปัญหาดินเสื่อมโทรมทั้งทางกายภาพ เคมีและชีวภาพ พื้นที่ลาดชันและเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของหน้าดิน รวมทั้งการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

9.2 เกษตรกรต้องการจัดทำมาตรการการอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน และต้องการการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่นำไปใช้ในพื้นที่ ได้แก่

พื้นที่ลาดชัน - ขึ้นบันไดไม่ต่อเนื่อง

- บ่อดักตะกอนดิน
- ฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- บ่อดักตะกอนดิน /ทางลำเลียงในไรนา
- ปลุกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและกักเก็บน้ำ

พื้นที่ราบ - ปรับพื้นที่ แบบที่ 1 (Land Leveling) ตามระดับดินเดิม Slope 1-5 %

- ปรับพื้นที่แบบมีคูน้ำ ขนาดคูน้ำ 2.00 ม. x 1.20 ม. x 0.8 ม.
- ปรับพื้นที่ แบบที่ 3 ยกร่อง

ภาพกิจกรรมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน PRA
 โครงการจัดการการเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิดความสมดุลการจัดการทรัพยากรที่ดิน
 (Land Degradation Neutrality : LDN)

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2568

ณ ศาลาประชาคม บ้านสันติสุข หมู่ 10 ตำบลฝายกวาง อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา

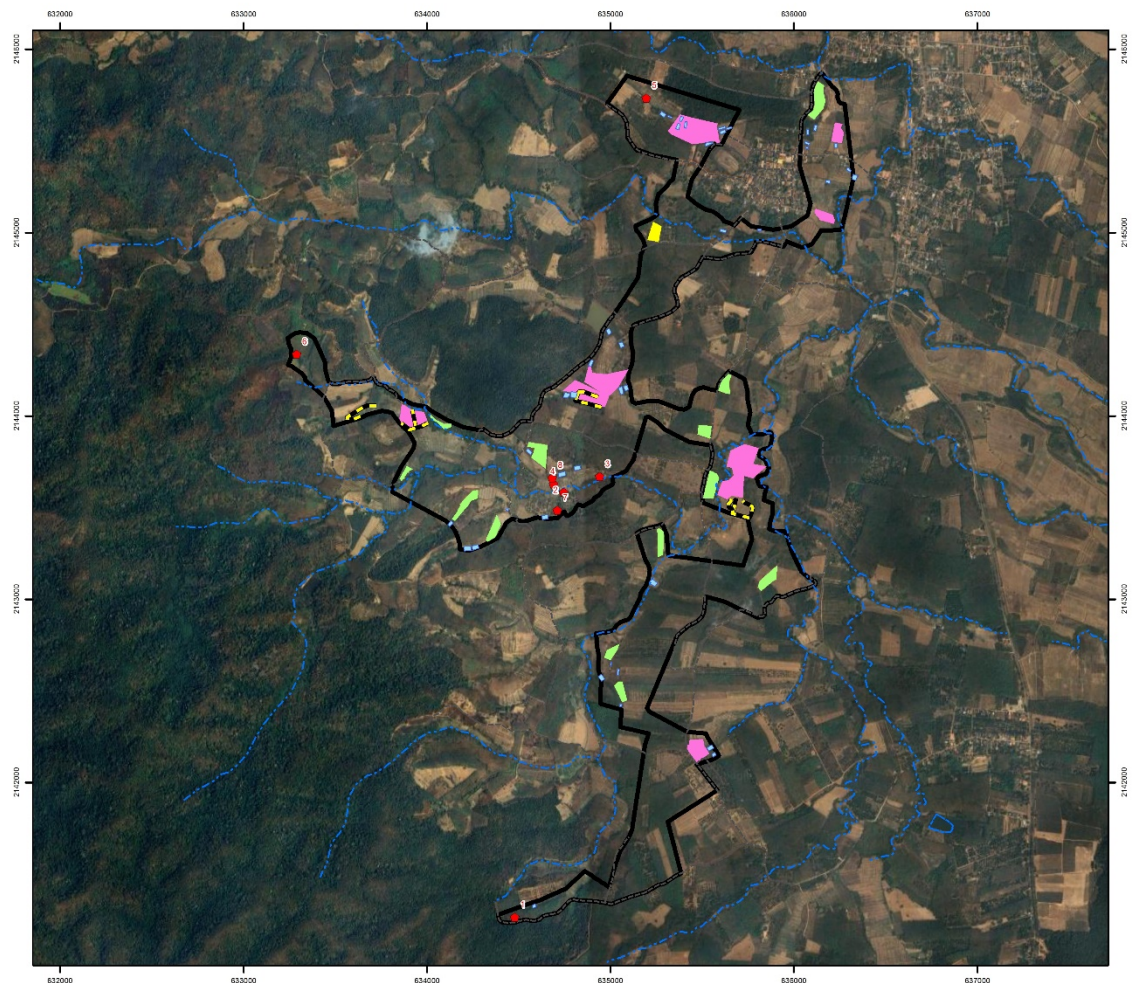
ภาพกิจกรรมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน PRA
 โครงการจัดการการเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิดความสมดุลการจัดการทรัพยากรที่ดิน
 (Land Degradation Neutrality : LDN)

วันที่ 27 มีนาคม 2568 ณ ศาลาประชาคม บ้านนาอ้อม หมู่ 5 ตำบลขุนควร อำเภอบึง จังหวัดพะเยา

ภาคผนวก

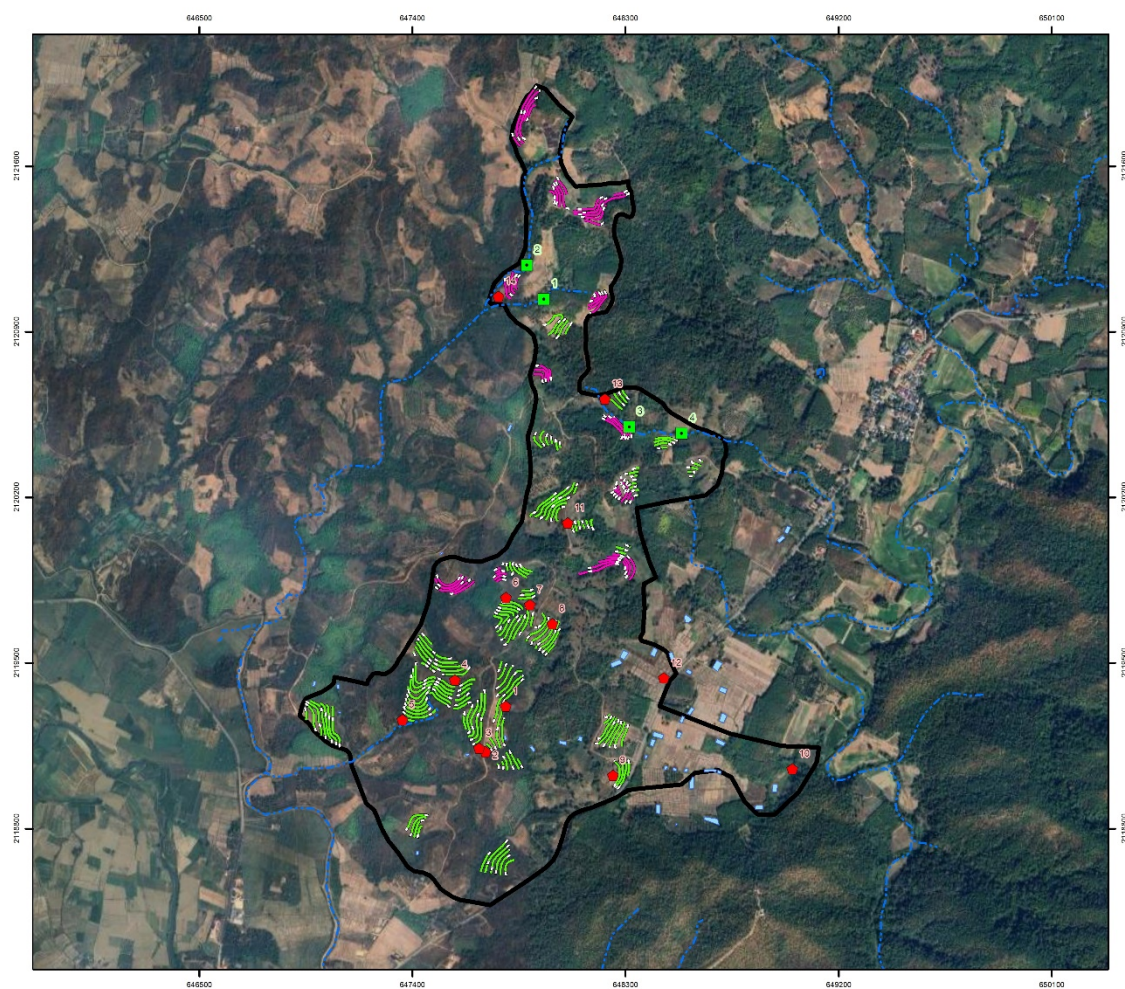
แผนที่ออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสื่อมโทรมของที่ดิน
ด้วยแนวคิดควาสมดุลการจัดการทรัพยากรที่ดิน จังหวัดพะเยา
บ้านสันติสุข หมู่ 10 ตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
พื้นที่ดำเนินการ 400-0-00 ไร่ รหัสโครงการ สพข.7-พย.-LDN.-ป.05-พศ.2568-400
มาตราส่วน 1:25,000

สัญลักษณ์

● ปอดักตะกอนดิน	----- ถนน
■ ปรับพื้นที่ แบบที่ 1 (Land Leveling) ตามระดับดินเดิม Slope 1-5 %	เส้นทางน้ำ
■ ปรับพื้นที่ แบบที่ 1 (Land Leveling) ตามระดับดินเดิม Slope 6-12 %	■ สระน้ำ
■ ปรับพื้นที่ แบบที่ 2 มีคูน้ำ ขนาดคูน้ำ 2.0 ม. x 1.2 ม. x 0.8 ม.	□ ขอบเขตโครงการ
■ ปรับพื้นที่ แบบที่ 3 ยกทรง	

แผนที่ออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
 โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสื่อมโทรมของที่ดิน
 ด้วยแนวคิดความสมดุลการจัดการทรัพยากรที่ดิน จังหวัดพะเยา
 บ้านนาอ้อม หมู่ 5 ตำบลขุนควร อำเภอปง จังหวัดพะเยา
 พื้นที่ดำเนินการ 450-0-00 ไร่ รหัสโครงการ สพข.7-พย.-LDN.-ป.02-พศ.2568-450
 มาตรฐาน 1:17,000

สัญลักษณ์

● ปอดักตะกอนดิน	--- เส้นทางน้ำ
■ ฝ่ายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	■ สระน้ำ
--- ขึ้นบันไดดินแบบไม่ต่อเนื่อง1 (ความลาดชัน13-20%)	□ ขอบเขตโครงการ
--- ขึ้นบันไดดินแบบไม่ต่อเนื่อง2 (ความลาดชัน21-35%)	